

Filistin'in kaderini deęiřtiren deklarasyon: Balfour (1917)

12 Nisan 2026

<https://www.ensonhaber.com/tarih-haberleri/filistin-in-kaderini-degistiren-deklarasyon-balfour>

2 Kasım 1917'de İngiltere'nin ünlü Balfour Deklarasyonu ile 'Filistin'de Yahudi halkı için bir ulusal yurt' vaadinde bulunmasının üzerinden 109 yıl geçti. Birinci Dünya Savaşı sırasında verilen bu kısa mektup, Orta Doęu'nun kaderini değiştirdi.

2 Kasım 1917'de Birleşik Krallık Dışışleri Bakanı Arthur James Balfour tarafından Lord Walter Rothschild'e gönderilen kısa bir mektup, Orta Doęu'nun modern tarihini derinden şekillendiren en etkili belgelerden biri haline geldi.

Balfour Deklarasyonu olarak bilinen bu 67 kelimelik metin, Filistin'de 'Yahudi halkı için bir ulusal yurt' kurulmasını desteklediğini ilan ederek Siyonist hareketi uluslararası meşruiyete kavuşturdu.

Ancak aynı topraklarda yaşayan Arap çoğunluğun siyasi haklarını göz ardı etmesi nedeniyle bugün hala derin tartışmalara konu oluyor.

ORTA DOęU NUFÜS BÖLGELERİNE BÖLÜNDÜ

Theodor Herzl önderliğindeki Siyonist hareket, Yahudiler için Filistin'de bir vatan arayışını güçlendirdi.

Birinci Dünya Savaşı'nın başında İngiltere, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı savaşa girdi.

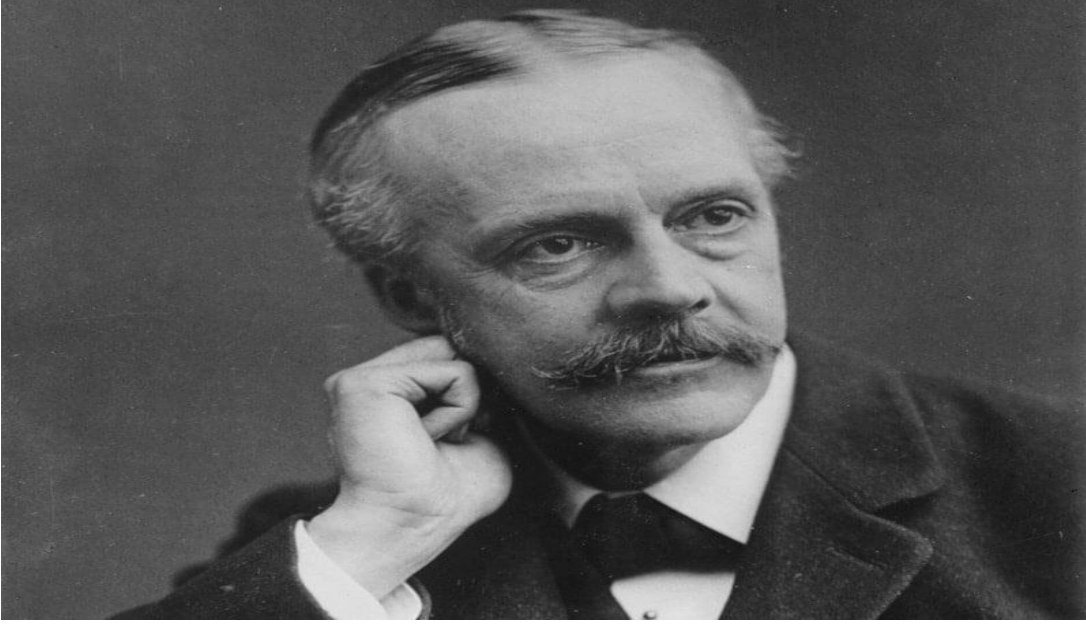
İngiltere, Arap isyanını teşvik etmek için Şerif Hüseyin'e bağımsız Arap devleti vaadinde bulundu.

Fransa ile ise gizli Sykes-Picot Anlaşması'nı imzalayarak Orta Doęu'yu nüfus bölgelerine böldü.

BALFOUR YAHUDİ DESTEğİNİ KAZANMAK İÇİN HAZIRLADI

Siyonist liderler Chaim Weizmann ve Nahum Sokolow'un lobi çalışmaları sonucunda İngiltere, savaşta Yahudi desteğini özellikle ABD ve Rusya'da kazanmak, Süveyş Kanalı'nı güvence altına almak ve stratejik üstünlük elde etmek amacıyla deklarasyonu hazırladı.

2 Kasım 1917'de Balfour'un mektubu Rothschild'e ulaştı ve 9 Kasım'da basın tarafından yayımlandı.

BALFOUR DEKLARASYONU

Deklarasyonun orijinal metninin ana bölümü şöyleydi:

"Majestelerinin hükümeti, Filistin'de Yahudi halkı için bir ulusal yurt kurulmasını uygun karşılamakta ve bu amacın gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak için elinden geleni yapacaktır. Filistin'de bulunan mevcut Yahudi olmayan toplulukların medeni ve dini haklarına veya başka herhangi bir ülkede Yahudilerin sahip oldukları haklara ve siyasi statüye zarar verecek hiçbir şeyin yapılmayacağı açıkça anlaşılmalıdır."

ARAP NÜFUSU TANINMIYORDU

Bu ifade, 'ulusal yurt' kavramını kasıtlı olarak belirsiz bırakırken, Filistin'deki o dönemde yaklaşık yüzde 90-94 olan Arap nüfusunu yalnızca 'mevcut Yahudi olmayan topluluklar' olarak anıyor ve sadece 'medeni ve dini haklar'ı koruma kaydı koyuyordu; siyasi veya ulusal haklardan söz etmiyordu.

DEKLARASYON 1922'DE RESMİLEŞTİ

Deklarasyon, İtilaf Devletleri tarafından desteklendi.

İngiltere Aralık 1917'de Kudüs'ü ele geçirdi.

1920'de savaş sonrası San Remo Konferansı ve 1922'de Milletler Cemiyeti'nin onayladığı Britanya Mandası ile deklarasyon resmileşti.

Bu dönemde Yahudi göçü hız kazandı.

YAHUDİ-ARAP GERİLİMİ TIRMANDI

Mandater Filistin'de Yahudi-Arap gerilimi arttı.

1939'da İngiltere'nin Beyaz Kitap'ı ile Yahudi göçü sınırlanmaya çalışıldı.

Ancak bu politika Siyonistleri tatmin etmedi.

YÜZBİNLERCE FİLİSTİNLİ YERİNDEN EDİLDİ

İngiltere mandayı terk etti.

BM'nin taksim planı sonrası 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti ilan edildi.

Filistinliler için bu süreç 'Nekbe' diğer adıyla 'Büyük Felaket' olarak anıldı, yüz binlerce Filistinli yerinden edildi.

Deklarasyonun 100. yıl dönümünde İngiltere, belgenin Filistinlilerin siyasi haklarını yeterince korumadığını kabul etti.

Günümüzde deklarasyon, İsrail-Filistin çatışmasında, iki devletli çözüm tartışmalarında ve uluslararası tanıma süreçlerinde hala referans gösteriliyor.

Bu kısa mektubun 109 yıllık mirası, bölgedeki barış çabalarında hala hissediliyor.